

TÍNH THỐNG NHẤT VỀ CHỦ ĐỀ CỦA VĂN BẢN

I – CHỦ ĐỀ CỦA VĂN BẢN

Hãy đọc lại văn bản *Tôi đi học* của Thanh Tịnh và trả lời các câu hỏi :

1. Tác giả nhớ lại những kỉ niệm sâu sắc nào trong thời thơ ấu của mình ?
Sự hồi tưởng ấy gợi lên những ấn tượng gì trong lòng tác giả ?

2. Nội dung trả lời các câu hỏi trên chính là chủ đề của văn bản *Tôi đi học*.
Hãy phát biểu chủ đề của văn bản này.

3. Từ các nhận thức trên, em hãy cho biết : Chủ đề của văn bản là gì ?

II – TÍNH THỐNG NHẤT VỀ CHỦ ĐỀ CỦA VĂN BẢN

1. Căn cứ vào đâu em biết văn bản *Tôi đi học* nói lên những kỉ niệm của tác giả về buổi tựu trường đầu tiên ? (Chú ý nhan đề, các từ ngữ và các câu trong văn bản viết về những kỉ niệm buổi tựu trường đầu tiên.)

2. Văn bản *Tôi đi học* tập trung hồi tưởng lại tâm trạng hồi hộp, cảm giác bỡ ngỡ của nhân vật "tôi" trong buổi tựu trường đầu tiên.

a) Hãy tìm các từ ngữ chứng tỏ tâm trạng đó in sâu trong lòng nhân vật "tôi" suốt cuộc đời.

b) Tìm các từ ngữ, các chi tiết nêu bật cảm giác mới lạ xen lẫn bỡ ngỡ của nhân vật "tôi" khi cùng mẹ đi đến trường, khi cùng các bạn đi vào lớp. (Chú ý phân tích những cảm giác khác biệt về cùng một sự vật, sự việc trước và trong buổi tựu trường đầu tiên.)

3. Từ việc phân tích trên, hãy cho biết : Thế nào là tính thống nhất về chủ đề của văn bản ? Làm thế nào để bảo đảm tính thống nhất đó ?

Ghi nhớ

- Chủ đề là đối tượng và vấn đề chính mà văn bản biểu đạt.
- Văn bản có tính thống nhất về chủ đề khi chỉ biểu đạt chủ đề đã xác định, không xa rời hay lạc sang chủ đề khác.
- Để viết hoặc hiểu một văn bản, cần xác định chủ đề được thể hiện ở nhan đề, đề mục, trong quan hệ giữa các phần của văn bản và các từ ngữ then chốt thường lặp đi lặp lại.

III – LUYỆN TẬP

1. Phân tích tính thống nhất về chủ đề của văn bản sau theo những yêu cầu nêu ở dưới.

RỪNG CỌ QUÊ TÔI

Chẳng có nơi nào đẹp như sông Thao quê tôi, rừng cọ trập trùng.

Thân cọ vút thẳng trời hai ba chục mét cao, gió bão không thể quật ngã. Búp cọ vuốt dài như thanh kiếm sắc vung lên. Cây non vừa trồi, lá đã xoà sát mặt đất. Lá cọ tròn xoè ra nhiều phiến nhọn dài, trông xa như một rùng tay vẫy, trưa hè lấp loá nắng như rùng mặt trời mới mọc. Mùa xuân, chim chóc kéo về từng đàn. Chỉ nghe tiếng hót líu lo mà không thấy bóng chim đâu.

Căn nhà tôi ở núp dưới rừng cọ. Ngôi trường tôi học cũng khuất trong rừng cọ. Ngày ngày đến lớp, tôi đi trong rừng cọ. Không đếm được có bao nhiêu tàu lá cọ xoè ô lợp kín trên đầu. Ngày nắng, bóng râm mát rượi. Ngày mưa, cũng chẳng ướt đầu.

Cuộc sống quê tôi gắn bó với cây cọ. Cha làm cho tôi chiếc chổi cọ để quét nhà, quét sân. Mẹ đựng hạt giống đầy móm lá cọ, treo lên gác bếp để gieo cấy mùa sau. Chị tôi đan nón lá cọ, lại biết đan cả mành cọ và làn cọ xuất khẩu. Chiều chiều chăn trâu, chúng tôi rủ nhau đi nhặt những trái cọ rơi đầy quanh gốc về om, ăn vừa béo vừa bùi.

Quê tôi có câu hát :

*Dù ai đi ngược về xuôi
Còn nắm lá cọ là người sông Thao.*

Người sông Thao đi đâu rồi cũng nhớ về rừng cọ quê mình.

(Nguyễn Thái Vận)

Yêu cầu :

a) Cho biết văn bản trên viết về đối tượng nào và về vấn đề gì. Các đoạn văn đã trình bày đối tượng và vấn đề theo trình tự nào ? Theo em, có thể thay đổi trình tự sắp xếp này được không ? Vì sao ?

b) Nêu chủ đề của văn bản trên.

c) Chủ đề ấy được thể hiện trong toàn văn bản, từ việc miêu tả rừng cọ đến cuộc sống của người dân. Hãy chứng minh điều đó.

d) Tìm các từ ngữ, các câu tiêu biểu thể hiện chủ đề của văn bản.

2. Một bạn dự định viết những ý sau trong bài văn chứng minh luận điểm "Văn chương làm cho tình yêu quê hương đất nước trong ta thêm phong phú và sâu sắc" :

a) Văn chương làm cho những hiểu biết của ta về quê hương đất nước thêm phong phú, sâu sắc.

b) Văn chương lấy ngôn từ làm phương tiện biểu hiện.

c) Văn chương làm ta thêm tự hào về vẻ đẹp của quê hương đất nước, về truyền thống tốt đẹp của ông cha ta.

d) Văn chương giúp ta yêu cuộc sống, yêu cái đẹp.

e) Văn chương nung nấu trong ta lòng căm thù bọn giặc cướp nước, bọn bán nước và hun đúc ý chí quyết tâm hi sinh để bảo vệ nền độc lập, tự do của Tổ quốc.

Hãy trao đổi theo nhóm xem ý nào sẽ làm cho bài viết lạc đề.

3. Để phân tích dòng cảm xúc thiết tha, trong trỗi của nhân vật "tôi" trong văn bản *Tôi đi học*, có bạn dự định triển khai những ý sau :

a) Cứ mùa thu về, mỗi lần thấy các em nhỏ núp dưới nón mẹ lần đầu tiên đến trường, lòng lại nao nức, rộn rã, xốn xang.

b) Con đường đến trường trở nên lạ.

c) Mẹ nắm tay dẫn đến trường.

d) Muốn thử cố gắng tự mang sách vở như một cậu học trò thực sự.

e) Sân trường rộng, ngôi trường cao hơn.

g) Sợ hãi, chờ vơ trong hàng người bước vào lớp.

h) Ông đốc và thầy giáo trẻ trìu mến đón tiếp học trò.

Hãy thảo luận cùng bạn để bổ sung, lựa chọn, điều chỉnh lại các từ, các ý cho thật sát với yêu cầu của đề bài.